AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

20.10.2026

Sivistysvaliokunta

HE 212/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

HE 212/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Häiriötilanteet, poikkeusolot ja varautuminen

AMKE pitää koulutuksen jatkuvuuden turvaamista ja varautumisen vahvistamista tarpeellisina tavoitteina. AMKE katsoo, että varautumisvelvollisuuden ulottaminen myös yksityisoikeudellisiin koulutuksen järjestäjiin kohtelee järjestäjiä yhdenvertaisesti ja tukee sääntelyn yhdenmukaista soveltamista. Poikkeavia menettelyjä tulee käyttää vain tilanteissa, joissa koulutuksen järjestäminen tavanomaisin keinoin ei aidosti ole mahdollista. Samalla on huolehdittava siitä, että velvoitteet ovat oikeasuhteisia ja että niiden käytännön toteutukseen on riittävät edellytykset.

AMKE pitää tärkeänä, että opiskelijoiden ensisijaisuutta koskeva sääntely huomioi oppivelvollisuuslain mukaiseen maksuttomaan koulutukseen oikeutetut opiskelijat. Ratkaisu turvaa myös niiden opiskelijoiden asemaa, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta, mutta suorittavat edelleen maksuttomuuden piiriin kuuluvia opintoja.

AMKE pitää hyvänä, että tutkintojen sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen perusteisiin liittyvät laajat määräysvaltuudet on poistettu esityksestä. Tutkinnon perusteet turvaavat tutkintojen valtakunnallista yhdenmukaisuutta, työelämävastaavuutta ja opiskelijoiden oikeusturvaa. Mahdollisten koulutuksen sisältöjä koskevien poikkeusten tulee olla laissa täsmällisesti määriteltyjä.

AMKE pitää tärkeänä, että väestön siirtämiseen varauduttaessa turvataan erityisesti oppivelvollisten koulutuksen jatkuvuus. Hallituksen esityksessä on huomioitu mahdollisuus järjestää koulutusta etäopetuksena tai tarvittaessa siirtää toimintaa toiselle paikkakunnalle. Ammatillisessa koulutuksessa kaikkea osaamisen hankkimista ja osoittamista ei kuitenkaan voida toteuttaa etänä.

AMKE katsoo, että järjestämisvastuita tulee täsmentää tilanteissa, joissa opiskelija siirtyy toiselle alueelle eikä koulutusta voida tarkoituksenmukaisesti järjestää etäopetuksena. Toisin kuin esi- ja perusopetuksessa, ammatillisessa koulutuksessa ei ole vastaavalla tavalla määritelty vastaanottavan tahon järjestämisvastuuta. Samalla on varmistettava mm. tarvittavat henkilöstö- ja tilaresurssit.

AMMATTIOSAAMISEN KEHITTÄMISYHDISTYS

LAUSUNTO

Järjestämislupiin ehdotettavat uudet tehtävät

AMKE pitää kannatettavana, että koulutuksen järjestäjälle voidaan antaa järjestämisluvassa joko valtakunnallinen tai alueellinen etäopetustehtävä tai varautumisen ja valmiussuunnittelun koordinointitehtävä. Tehtävät voivat vahvistaa koulutuksen järjestäjien yhteistyötä ja koko järjestelmän toimintakykyä.

AMKE korostaa kuitenkin, että uusien tehtävien tavoitteet, sisältö, vastuut ja suhde muiden koulutuksen järjestäjien toimintaan on määriteltävä selkeästi. Varautumisen ja valmiussuunnittelun koordinointitehtävää ei tule antaa, ellei sen hoitamiseen osoiteta riittäviä resursseja. Tehtävän antamisen ehtona on oltava todettu valtakunnallinen tai alueellinen tarve, ja niitä koulutuksen järjestäjiä, joiden toimintaan ratkaisu vaikuttaa, on kuultava ennen päätöksentekoa.

Henkilökohtaistaminen ja osaamisen osoittaminen

AMKE pitää tarpeellisena, että häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa voidaan joustaa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimiseen ja päivittämiseen liittyvistä yhteistyö- ja kuulemisvelvoitteista sekä toteuttaa näytöt vaihtoehtoisilla järjestelyillä. Poikkeuksia tulee käyttää vain silloin, kun ne ovat välttämättömiä, ja niiden on oltava määräaikaisia.

AMKE korostaa, että myös poikkeusoloissa osaaminen tulee ensisijaisesti osoittaa käytännön tehtävissä, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Opiskelijoiden oikeusturva ja tutkintojen laatu tulee turvata mahdollisimman hyvin, huomioiden kuitenkin poikkeusolojen asettamat rajoitukset ja koulutuksen järjestäjien tosiasialliset toimintamahdollisuudet.

AMKE kannattaa sitä, että HOKSia ja näyttöjä koskevien poikkeussäännösten soveltamisesta ilmoitetaan Lupa- ja valvontavirastolle. Ilmoitusmenettely tulee toteuttaa kevyesti, yhdenmukaisesti ja sähköisesti siten, ettei se viivästytä opiskelijan opintojen jatkuvuutta turvaavia ratkaisuja. AMKE pitää lisäksi tärkeänä, että koulutuksen järjestäjille laaditaan yhtenäinen ohjeistus poikkeussäännösten soveltamisedellytyksistä ja ilmoitettavista tiedoista.

Ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus ja turvallisuuskoulutus

AMKE pitää kannatettavana, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:ään lisätään merenkulkijoiden ja muiden vesillä liikkujien turvallisuutta sekä muuta turvallisuuden parantamiseen liittyvä koulutus. Muutos selkeyttää merenkulun turvallisuuskoulutuksen asemaa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa.

Työelämätoimikunnat ja työelämän osallistuminen

Hallituksen esityksessä työelämätoimikunnat ehdotetaan pääosin lakkautettaviksi. AMKE pitää myönteisenä, että esitykseen on lisätty mahdollisuus asettaa tarvittaessa määräaikainen työelämätoimikunta.

AMKE katsoo, että ratkaisevaa ei kuitenkaan ole yksittäinen toimikuntarakenne, vaan se, miten työelämän jatkuva ja valtakunnallisesti koordinoitu osallistuminen tutkintojen kehittämiseen, osaamisen arviointiin ja koulutuksen laadun varmistamiseen turvataan jatkossa. AMKE pitää

tärkeänä, että työelämän osallistumisen turvaavat toimintatavat valmistellaan yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän sekä koulutuksen järjestäjien kanssa.

Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu	Satu Ågren
toimitusjohtaja	johtava asiantuntija

Lisätiedot: johtava asiantuntija, Satu Ågren, 040 772 3234, satu.agren@amke.fi